

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 47/2022-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou SLA s. r. o., Miletičova 5, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 14Co/49/2020 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 365/2020 zo 4. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 14Co/49/2020 po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 365/2020 zo 4. februára 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 47/2022 z 27. januára 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 26. júla 2021, doplnенú 4. novembra 2021 v časti, v ktorej sa domáhala vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva

na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 365/2020 zo 4. februára 2021. Sťažovateľka tiež navrhla prikázať krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadostučinenie 20 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je v napadnutom konaní v postavení žalobkyne, ktorá sa domáha vrátenia daru/zrušenia darovacej zmluvy z 21. decembra 1998. Sťažovateľka 25. januára 2013 podala na Okresnom súde Bratislava II žalobu o vrátenie daru. Okresný súd rozhodol v poradí prvým rozsudkom č. k. 14C/17/2013 z 1. apríla 2015. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd uznesením č. k. 14Co/279/2016 z 3. apríla 2018 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd rozhodol v poradí druhým rozsudkom 27. septembra 2019 a sťažovateľka 20. novembra 2019 podala opätovne odvolanie.

3. Ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 365/2020 zo 4. februára 2021 deklaroval porušenie práv sťažovateľky okresným i krajským súdom v rovine rovnakých referenčných noriem, prikázal krajskému súdu konať (14Co/49/2020) bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie (proti okresnému súdu 1 000 eur a krajskému súdu 200 eur) a tiež náhradu trov konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Po vydaní už uvedeného nálezu sťažovateľka 5. mája 2021 doručila predsedovi krajského súdu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní. Predseda krajského súdu 1. júla 2021 vyhodnotil sťažnosť sťažovateľky ako dôvodnú a zároveň uviedol, že bude vec sledovať z hľadiska bezprietahovosti a plynulosti. Ku dňu doplnenia ústavnej sťažnosti (4. november 2021) podľa sťažovateľky krajský súd vo veci nevykonal žiadny procesný úkon.

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že je 92-ročná dôchodkyňa s podlomeným zdravím, ktorá chce napraviť svoj životný omyl, pretože si je vedomá, že ako darkyňa je iba ona oprávnenou osobou, ktorá sa môže legitímne domáhať vrátenia daru, resp. zrušenia darovacej zmluvy.

III.

Vyjadrenie krajského súdu

6. Krajský súd uviedol, že spis mu bol predložený na rozhodnutie 21. apríla 2020. Dĺžku konania ospravedlnil opakovanou zmenou zákonnej sudkyne, jej častou práceneschopnosťou a vysokým nápadom vecí. O predložených veciach rozhoduje súd podľa poradia ich nápadu. Poznámeneal, že na úradnej tabuli súdu bolo zverejnené oznámenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku bez nariadenia ústneho pojednávania na 29. marec 2022.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Sťažovateľka namieta, že postupom krajského súdu po právoplatnosti spomínaného nálezu došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy: „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“ Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru: „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...“

9. Tak ako ústavný súd už v skoršom náleze vo veci sťažovateľky uviedol, účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na **význam** sporu pre účastníkov (II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00).

10. Sťažovateľka sa v konaní domáhala vrátenia daru – spoluvlastníckeho podielu bytu. Z dôvodu, že sťažovateľka považuje správanie svojho vnuka za rozporné s dobrými mravmi, žalobou sa snaží doceliť zvrátenie účinkov darovacej zmluvy. Ústavný súd v spomínanom náleze uviedol, že predmet sporu patrí medzi bežnú agendu všeobecných súdov. Úlohou krajského súdu je v odvolacom konaní posúdiť správnosť právnych záverov okresného súdu.

11. V správaní sťažovateľky ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by prispeli k dĺžke konania. Ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že sťažovateľka upozornila predsedu krajského súdu na zbytočné prietahy v konaní podanou sťažnosťou na prietahy 20. mája 2021. Ústavný súd nespochybňuje význam sporu pre sťažovateľku, prihliadajúc na jej pokročilý vek.

12. Ústavný súd následne pristúpil k posúdeniu veci po právoplatnosti spomínaného nálezu ústavného súdu (25. februára 2021). Z chronológie úkonov vyplýva, že krajskému súdu bol spis z ústavného súdu doručený 10. februára 2021. Následne bol spis 5. marca 2021 predložený k veci sp. zn. 1SprV/640/2020. O tri dni na to bol spis predložený zákonnej sudkyňi. Z dôvodu podanej sťažnosti na prietahy v konaní 20. mája 2021 bol spis 27. mája 2021 predložený predsedovi krajského súdu na vyjadrenie sa k sťažnosti sťažovateľky. Rovnako 15. júna 2021 bol spis opätovne predložený predsedovi krajského súdu. Napokon 22. marca 2022 bol nariadený termín verejného vyhlásenia rozsudku na 29. marec 2022. Krajský súd od 15. júna 2021 do 22. marca 2022 podľa chronológie nevykonával v preskúmvanej veci úkony. Z dôvodu pretrvávajúcich zdravotných problémov zákonnej sudkyne žiadal krajský súd dvakrát predĺžiť lehotu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti (11. februára 2022 a 1. marca 2022). Z prehľadu procesných úkonov súdu vyplýva, že dĺžka odvolacieho konania od predloženia spisu (10. februára 2021) trvá už jeden rok a tri mesiace.

13. Krajský súd dĺžku konania ospravedlňoval zaťaženosťou súdneho oddelenia, opakovanou zmenou zákonného sudcu a častou práceneschopnosťou zákonnej sudkyne. Ústavný súd už viackrát vyslovil, že systémové nedostatky pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017).

14. Dĺžka napadnutého konania predstavuje jeden rok a tri mesiace a ide už o v poradí druhé odvolacie konanie vo veci sťažovateľky. Zodpovednosť súdu viesť konanie efektívne a hospodárne,

obzvlášť ak ide o konanie, v ktorom už raz boli vyslovené prietahy a vyslovený príkaz konať bez prietahov, je dôležité. Ústavný súd v okolnostiach veci vyslovil porušenie uplatnených práv sťažovateľky a aj keď zohľadnil celkovú dĺžku konania (od roku 2013), koncentroval ústavnoprávny prieskum na obdobie po predchádzajúcom náleze.

15. Ústavný súd prípisom z 25. apríla 2022 zistil, že krajský súd 29. marca 2022 o odvolaní sťažovateľky rozhodol a spis vyexpedoval okresnému súdu 21. apríla 2022. Keďže je vec sťažovateľky zo strany krajského súdu (odporcu) uzavretá, ústavný súd nepovažoval za opodstatnené vysloviť príkaz krajskému súdu vo veci konať.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

16. Sťažovateľka sa domáhala aj finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania. Cieľom týchto inštitútov je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Ústavný súd posudzoval dĺžku konania (jeden rok a tri mesiace), predmet sporu, správanie sťažovateľky a význam sporu pre sťažovateľku. Deklarácia porušenia základných práv a náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok (III. ÚS 336/2021). Ústavný súd v predchádzajúcom náleze priznal sťažovateľke voči krajskému súdu finančné zadosťučinenie. Vec sťažovateľky bola zo strany krajského súdu rozhodnutá a miera jej právnej neistoty sa tak výrazne znížila. Z uvedených dôvodov ústavný súd v okolnostiach prípadu popri deklarovaniu porušenia uplatnených referenčných noriem priznal sťažovateľke náhradu trov konania. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 181,17 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 384,08 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu